

Hans Herman Horns stiftelse

v/ Hans Herman Horn

Postboks 1656 Vika

0120 Oslo

Det Kongelige nærings- og fiskeridepartement

Pr e-post

Høring- NOU 2016:21 Stiftelsesloven

Jeg henviser til høringsbrev av 24.10.2016 i anledning forslag om ny lov om stiftelser. I denne anledning av praktisering av gjeldende lov om stiftelser ønsker jeg å fremme følgende synspunkter.

Hans Herman Horn stiftelse har vært initiativtaker og vesentlig bidragsyter til Gunnar Sønstebys Minnefond, en stiftelse med følgende formålsbestemmelse:

§ 2 Stiftelsens formål

Stiftelsen har til formål å utdele Gunnar Sønstebys Pris til den person eller organisasjon som i handling har fremstått som en modig forsvarer av de grunnleggende verdier i vårt demokrati, herunder holde forsvarsviljen levende og bidratt til at vårt forsvar trykker landets frihet og uavhengighet. Prisen utdeles når, og med det beløp, styret finner riktig. Stiftelsen kan i tillegg gi økonomisk støtte til forskning, utdanning og annet arbeid med informasjon om tiden 1940 til 1945, samt til formål som ivaretar norske krigsveteraners interesser.

På bakgrunn av at flertallet i styret i Gunnar Sønstebys Minnefond i 2016 var innstilt å dele ut pris fra stiftelsen til to personer som etter min vurdering, som initiativtaker og daværende formann i styret, falt utenfor den personkrets som kvalifiserer til å motta utdelinger fra fondet, fant jeg grunn til å gjøre stiftelsestilsynet oppmerksom på at styret var i ferd med å foreta en ulovlig utdeling. Jeg ba også om at stiftelsestilsynet foretok en vurdering om de planlagte utdelinger var i strid med stiftelsens formål og derfor ulovlige.

Stiftelsestilsynet valgte å ikke foreta noen vurdering av om utdelingen falt innenfor stiftelsens formål, til tross for at jeg anførte at stiftelsestilsynet hadde en plikt til å foreta denne vurdering. Dette følger etter min vurdering av gjeldende stiftelseslov § 7 som pålegger stiftelsestilsynet «å føre tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsen skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter og stiftelsesloven». Etter stiftelseslovens § 19 skal utdelinger være i samsvar med stiftelsens vedtekter. Temaet for stiftelsestilsynets tilsynsoppgave og plikt bør også være lovligheten av en utdeling som er foretatt eller som planlegges å bli foretatt, dersom personer eller organisasjoner velger å gjøre gjeldende at utdelingen er ulovlig.

På bakgrunn av at stiftelsestilsynet valgte å ikke foreta kontroll av utdelingene, påklaget jeg dette til stiftelsesklagenemnda. Stiftelsestilsynet valgte å avvise klagen under henvisning til at

stiftelsestilsynet vedtok at det ikke forelå et enkeltvedtak som kunne påklages etter forvaltningslovens § 28. Dette ble stadfestet av stiftelsesklagenemnda.

Jeg fastholder at stiftelsestilsynets avgjørelser om å ikke utføre den kontroll som jeg mener det hadde plikt til og dets vedtak om avvising av klagen begge er uriktige. Konsekvensen av at stiftelsestilsynet unnlot å foreta kontroll av utdelingen er at stiftelsestilsynet unndrar en vesentlig del av kontrollmyndigheten fra stiftelsesklagenemnda ved å unnlate å ta stilling til lovligheten av utdelinger og avvise klager slik som det ble gjort i dette tilfelle. Uansett om det som ble gjort er riktige eller uriktige avgjørelser, er det etter min mening åpenbart at det bør ligge innenfor stiftelsestilsynets plikter å foreta en vurdering av lovligheten av utdelinger som de gjøres oppmerksomme på.

Dersom stiftelsestilsynet skulle ha rett i sin vurdering, bør det i en ny lov gjøres klart at stiftelsestilsynet har en slik plikt til vurdering av om påpekte utdelinger er lovlige eller ulovlige.

Dette innebærer ikke at stiftelsestilsynet skulle pålegges å gå gjennom alle utdelinger som foretas av stiftelser i Norge, men der stiftelsestilsynet på ett eller annet grunnlag anmodes om å foreta en vurdering av lovligheten av en utdeling, bør det stiftelsestilsynet ha en plikt til å kontrollere utdelinger der de anmodes om å foreta en slik kontroll. Dette bør innarbeides som en egen bestemmelse i § 8 i den nye stiftelsesloven, slik at det fastsettes for stiftelsestilsynet en uttrykkelig plikt til å foreta en slik vurdering som ledd i kontroll av stiftelser som stiftelsestilsynet har i kraft av sin tilsynsoppgave.

Dersom stiftelsestilsynet i tråd med en slik kontroll, skulle treffe vedtak om at utdelingen er lovlig eller ulovlig vil det innebære et enkeltvedtak som kan påklages til stiftelsesklagenemnda. Dette vil også gi stiftelsesklagenemnda kompetanse til å kontrollere riktigheten av stiftelsestilsynets avgjørelse. Dette er åpenbart i tråd med hensikten med stiftelsesklagenemndas kompetanse.

I den utstrekning stiftelsestilsynet skulle ha fått til behandling et spørsmål om en utdeling er lovlig eller ulovlig, bør det falle innenfor stiftelsestilsynets kompetanse at den skal kunne nedlegge forbud mot utdelingen inntil det foreligger en endelig avgjørelse vedrørende lovligheten av en planlagt utdeling. Denne rett bør foreligge for at det ikke skal kunne oppstå irreparabel skade ved utdelinger fra stiftelser.

Det bør også nedfelles et personlig erstatningsansvar for styremedlemmer som godkjenner en ulovlig utdeling fra en stiftelse, slik at ulovlige utdelinger kan kreves erstattet av stiftelsen hos de ansvarlige styremedlemmer dersom utdelingene ikke lar seg restituere fra de som har mottatt de ulovlige utdelinger.

De utdelinger som er foretatt, etter min oppfatning i strid med vedtektene, er gjort etter innstilling fra en komité som skulle være rådgivende. Enkelte av styrets medlemmer har ment at styret var forpliktet til å følge innstillingen fra komitéen til tross for at det ikke foreligger rettslig grunnlag for å ha en slik komité i vedtektene og til tross for at et valg om å føre seg forpliktet til å følge komitéens innstilling etter min oppfatning er en pulverisering av styrets rett og plikt til å vurdere hvordan stiftelsens midler skal benyttes.

At det ikke bør være adgang til å pulverisere styrets plikter til å vurdere utdelinger av stiftelsens midler ved å delegere avgjørelsesmyndigheten for utdelinger til en egen komité bør også lovfestes i den nye loven.

Skulle det være behov for ytterligere opplysninger i forbindelse med denne uttalelse ber jeg om å bli kontaktet.

Med vennlig hilsen

Hans Herman Horns stiftelse

 Hans Herman Horn

